

Elnöki beszámoló a Kúria Teljes Ülése előtt

2015. május 11.

1. Bevezetés

A Kúria évszázadokon át nemcsak a legfelsőbb ítélkezést gyakorolta, hanem a jogszokás keletkezésének és megszilárdulásának helye, a magyar jogi tradíciók megteremtője volt. Tekintélye abból fakad, hogy az igazságra törekedve formálta a magyar jogot, emellett mindenkor féltve őrizte a jogrend stabilitását, amely nemzetünk belső békéjének záloga. E nemes hagyományokból erőt meríthetünk a mindennapokban, ám a legfontosabb kérdés mégis az, hogy a Kúria hogyan biztosíthatja az ítélkezési gyakorlat egységét a jelenben és a jövőben, hogyan válhat a XXI. század elvárásai közepette is hatékony igazságszolgáltatási csúcyszervé. Meggyőződésem, hogy ez nem az írott jogszabályi rendelkezéseken, hanem sokkal inkább azon múlik, hogy alázattal teljesítjük-e szakmai feladatainkat. A Kúria célkitűzései akként foglалhatók össze, hogy azok egyrészt a már elért eredményeink megszilárdítását szolgálják, másrészt konkrét tennivalókat határoznak meg az ítélkező és jogegységi munka hatékonyabb megszervezése, a szakmai partnereinkkel fennálló kapcsolatok erősítése terén, azzal, hogy döntéseinket közérthetően kell közvetítenünk a nyilvánosság felé.

Tisztelt Kollégák!

Ma, amikor több, mint fél évszázad elteltével újra a Kossuth téri Igazságügyi Palotában ülésezik a Kúria, idézzük fel, hogy milyen jeles eseményeknek adott helyt e díszterem az épület zárókövének 1896. október 20-ai ünnepélyes letétele óta.

1897 szeptemberében Vilmos német császár Ferenc József kíséretében kereste fel az ítélkezésnek helyt adó új épületet. A díszterembe érve arról kérdezte Szabó Miklóst, hogy milyen gyakran tartanak itt üléseket. „Csak ha elvi jelentőségű határozatokat kell hoznunk.” – hangzott az elnöki válasz.¹ Emellett azonban itt került sor az évnyitó teljes ülésekre, a kúriai elnökök és bírák beiktatására és eskütételére, a koronaügyész beiktatására és eskütételére. Helyszínt kínált tudományos előadások, illetve jubileumi ünnepségek lebonyolítására is, így a budapesti kir. ítélőtábla 1924. december 20-án ünnepelte a kir. táblák fennállásának 200 esztendőjü jubileumát. 1928. december 22-én a Hatásköri Bíróság fennállásának huszadik évfordulója alkalmából Juhász Andor elnökletével tartottak ünnepi teljes ülést a díszteremben. 1936. március 16-án a Magyar Jogászegylet egykori alelnökére, Baumgarten Nándor egyetemi tanárra, kúriai bíróra emlékeztek.

Nevezetesebb perek tárgyalása és az ítélethozatal szintén a Kúria dísztermében zajlott. Így 1936. február 6-án a hivatali sikkasztással és hűtlen kezeléssel vádolt Dréhr Imre (1889-1936), a Bethlen-kormány népjóléti államtitkárának perében itt hirdettek ítéletet. 1947 júniusában pedig az eredeti tervektől eltérően nem a képviselőház delegációs termében, hanem a Kúria dísztermében kezdte meg a Népbíróságok Országos Tanácsa Donáth György (1904-1947) és társai összeesküvései bűnyüvének másodfokú tárgyalását. (Ebben a perben 1947. július 2-án született meg az ítélet²). Az ún. Magyar testvéri Közösség tagjaival szemben hat büntetőeljárás zajlott annak idején. Ez volt a legjelentősebb, ez volt a hatalomszerzésért folytatott kommunista összeesküvés kirakatpere, ami végül a polgári viszonyok félévszázados

¹ Az igazságügyi palota, *Budapesti Hírlap*, 1897. szeptember 22., 17. évf., 264. szám, 5. o.

² Kedden tárgyalja a NOT Donáthék ügyét, *Népszava*, 1947. június 17., 75. évf., 134. szám, 6. o.

eltűnését eredményezte.

1949. november 18-án pedig már a „Legfelsőbb Bíróság” nevet viselő testület tagjai tettek esküt a népköztársasági alkotmányra. A teljes ülésen elnöklő Dr. Somogyi Ödön másodelnök megnyitó beszédében kiemelte, hogy *„Akkor a székek nyugat felé voltak fordítva (...) most a terem képe észak felé van fordítva, a felé az ország felé, a Szovjetunió felé, melynek győzelmes hadseregének köszönhetjük, hogy ma itt a Népköztársaságra, annak Alkotmányára tehetünk esküt. Jelképezi ez a változás azt, hogy jogrendszerünk is útmutatás végett a Szovjetunió felé fordul, ami természetes is, hiszen mi is a szocializmust építjük.”*³

Ma a bírák székei ismét a régi irányba néznek.

2. Feladatok, célkitűzések

Magyarország Alaptörvénye a C. cikk (1) bekezdésében a demokratikus jogállam működését a hatalom megosztásának elvére alapítja. A 25. cikk (1) bekezdése az igazságszolgáltatási tevékenységet ellátó legfőbb bírósági szervként a Kúriát nevezi meg, amely az egyedi ügyek végleges eldöntése mellett a bíróságok jogalkalmazásának egységét is biztosítja. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.), továbbá a vonatkozó eljárási törvények rendelkezései értelmében a Kúria

- dönt az önkormányzati rendelet Alaptörvényen kívüli más, magasabb szintű jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről,
- dönt a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról,
- elbírálja a népszavazással kapcsolatos jogorvoslatokat,
- polgári és közigazgatási ügyekben a bírósági határozat ellen irányuló, ún. valódi alkotmányjogi panasz sikeressége esetén dönt a követendő eljárásról, azaz a konkrét jogvitában meghatározza az alkotmányellenes helyzet megszüntetésének eljárási eszközét.
- az elvi bírósági határozatokon kívül elvi bírósági döntéseket is közzétesz, valamint joggyakorlat-elemzést folytat a jogerősen befejezett ügyekben, ennek keretében feltárja és vizsgálja a bíróságok ítélkezési gyakorlatát (Bszi. 24. § (1) bekezdés).

E feladatok ellátásáról, a Kúria működéséről, ügyforgalmi és gazdálkodási helyzetéről, a Kúria hatékony és időszerű működtetése érdekében a következő évre kitűzött célokról és azok megvalósítását szolgáló igazgatási intézkedésekről, valamint a megelőző naptári évre kitűzött célok és intézkedések végrehajtásáról és eredményéről a Bszi. 117. § (1) bekezdésének o) pontjában foglalt előírásra figyelemmel **évente tájékoztatom** az OBH elnökét, a Kúria teljes ülését és a Kúria valamennyi dolgozóját.

A Kúria 2014. évi szakmai és igazgatási célkitűzéseinek meghatározása során elsősorban a **2012. évi megfogalmazott** célkitűzésekből kellett kiindulni, hiszen ezek között számos hosszú távú, több éven átívelő célkitűzés van. Iránytűként szolgált továbbá a **Kúria 2013**

³ In: Iratok az igazságszolgáltatás történetéhez 3. Budapest, 1994. KJK, 306–307. o. Megjegyzés: Azért november 18-án tettek esküt, mert annak idején a Károlyi-forradalom bírái is ezen a napon tettek esküt az akkori népköztársaságra.

őszen elfogadott középtávú intézményi stratégiája, amely az általános célként megfogalmazott átlátható, eredményes és hatékony működést a Kúria társadalmi környezetének és szakmai irányító szerepének figyelembevételével bontja részcélokká.

2014-ben is célként tűztem ki **az ítélezési gyakorlat aktuális kérdéseinek vizsgálatát a kúriai joggyakorlat-elemzés keretében**. A társadalom széles körét érintő, illetve a joggyakorlat egysége szempontjából kiemelkedő fontosságú jogalkalmazási problémák feltárása érdekében 2014. február 4-én tanácskozást tartottunk, amelyen a Kúria vezetői mellett több állami szerv (ÁSZ, GVH, MNB) képviselője, a Magyar Ügyvédi Kamara főtíkára és többi jogi kar képviselője is részt vettek, és javaslatot tettek a 2014. évben vizsgálandó kérdésekre. E javaslatokat figyelembe véve, a Kúria kollégiumai véleménye alapján 2014. évre nyolc vizsgálati tárgykörben állítottam fel joggyakorlat-elemző csoportokat.

A vizsgált témák kiválasztása során több szempontot is figyelembe vettem. A „közigazgatási perjog” tárgykör vizsgálatára felállított elemző csoport célkitűzése – az előző évben megkezdett munka folytatásaként – konkrét perjogi rendelkezésekre történő javaslatok kidolgozása volt. Komoly igény mutatkozott mind a költségkedvezményekkel, mind a kisajátítási ügyekkel kapcsolatos ítélezési gyakorlat vizsgálatára. A tudomány és technika folyamatos fejlődése miatt egyre nagyobb az igény a természettudományok eredményeinek felhasználására a bizonyítási eljárásban, ami megnöveli a szakértői vélemények bizonyító erejét. Ezért mindhárom kollégiumot érintő vizsgálati tárgykörként határoztam meg a szakértői bizonyítás vizsgálatát, amely kiterjedt a szakértővé válás, a szakértői működés kérdéseire és a bíróság szakértői bizonyítással kapcsolatos feladataira.

A 2014. évi célok között szerepelt **a Kúria polgári és gazdasági jogi tárgyú jogegységi aktusainak felülvizsgálata**, amelyet az új Polgári Törvénykönyv 2014. március 15-i hatályba lépése tett szükségessé. E célkitűzésnek a Kúria Polgári Kollégiuma – jogegységi tanácsként eljárva az 1/2014. PJE számú jogegységi határozat meghozatalával tett eleget.

Fokozott figyelmet kívántam fordítani arra, hogy a Kúria – 2013. január 1. napjától „Kúriai Döntések” címmel megjelenő – hivatalos lapjában **minél áttekinthetőbb formában jelenjenek meg az iránymutató kúriai határozatok**, az érdemi tartalom sérelme nélkül. Az Interneten elérhető jogi adatbázisok, tartalomszolgáltatások népszerűségére figyelemmel a „Kúriai Döntések” online változatának elindítása mellett döntöttünk, így 2014 tavaszától a Kúria hivatalos lapja megújult külsővel és a www.kuriaidontesek.hu oldalon elérhető, folyamatosan frissülő online tartalommal szolgálja az olvasókat. Az oldalon az előfizető „lapozgathat” a BH régi lapszámaiban 1989-től kezdődően, emellett lehetőség nyílik a döntések közötti keresésre a publikációs számozás és a bírósági ügyszám alapján, valamint a jogszabályi és bírósági iránymutatási hivatkozások alapján is. Kiegészítő tartalomként a 2013. január 1-je óta keletkezett elvi határozatokhoz és elvi döntésekhez, valamint a közzétett egyéb határozatokhoz kapcsolódóan elérhetőek a határozatok teljes, anonimizált szövegei is.

Az **igazgatási célok** között szerepelt **az ítélező tevékenység időszerűségének javítása**, továbbá **a Kúria belső szabályzatainak áttekintése** és szükség szerinti megújítása annak érdekében, hogy valamennyi munkafolyamat tekintetében világosan elhatárolhatóak legyenek a feladatok és felelősségi körök.

A Kúria szakmai és igazgatási tevékenységére egyaránt kiterjedő, átfogó célkitűzésünk volt a

2014-es évben az Államreform Operatív Program **ÁROP 1.2.18/A jelű pályázat keretében vállalt szervezetfejlesztési projekt megvalósítása**. A bíróságok számára a szervezetfejlesztési programban való részvétel 2013 novemberében nyílt meg, célja az öt beavatkozási területhez (teljesítménymenedzsment, folyamatoptimalizálás, tudásmegosztás, minőségirányítás, változáskezelés) kapcsolódó szervezetfejlesztési eredmények megvalósítása. a Kúria a szervezetfejlesztési pályázaton való részvétellel a középtávú intézményi stratégiában meghatározott célok hatékony és ellenőrizhető megvalósítását kívánta elősegíteni. Ennek érdekében a tervdokumentumban meghatározott stratégiai célkitűzéseinket a Kúria ítélkező és igazgatási szervezeti egységeihez kötődő, a projekt módszertanában szereplő beavatkozási területekhez illeszkedő és a pályázatban írt megvalósítási határidőn belül elérhető szervezetfejlesztési részcélokká bontottuk le. A Kúria pályázatát a bíráló bizottság érdemesnek találta a támogatásra, ennek megfelelően a pályázatban vállalt fejlesztési projekteket 2014. április 30. napjáig meg kellett valósítanunk.

3. A bírói és a bírósági vezetői létszám alakulása

Az év folyamán összesen öt bírói álláshely került kiírásra. A pályázatok elbírálása – egy kivétellel – a Bírói Tanács rangsorát figyelembe véve történt. A Kúria jövőbeni működése szempontjából továbbra is kiemelt jelentőséget tulajdonítottam annak, hogy a Kúria bírái ne csupán az ítélkezési tevékenységükben mutassanak fel kiemelkedő eredményt, hanem a szakmai munkájuk színvonala egyéb szakmai többlettevékenységük révén is jól nyomon követhető legyen.

Továbbra is szükségesnek tartom a bírói pályázatok elbírálásának részletes szabályairól szóló 7/2011(III.4.) KIM rendelet módosítását, amely során figyelemmel kell lenni arra, hogy a **magasabb bírói álláshelyekre történő pályázás esetén már más szempontok dominálnak** az alkalmasság megítélésénél. Ilyen lényeges szempont a szakmai értékelés, ahol az adható pontszámok meghatározásánál tekintettel kell lenni arra, hogy a szakmai értékelés alapján megállapított minősítés mögött milyen azt alátámasztó értékelési anyag van. Célszerű lenne a bírói tisztség betöltésénél értékelhető egyéb szakmai többlettevékenység körének a bővítése is.

A Kúria elnökévé történő megválasztásomra 2012. január 1. napjától kilenc éves időtartamra került sor. A Köztársasági Elnök dr. Kónya Istvánt – pályázata alapján – 2012. augusztus 1. napjától hat évre nevezte ki a Kúria elnökhelyettesévé, aki ezt követően, a kollégiumvezetői kinevezése lejártáig folyamatosan ellátta a Büntető Kollégium vezetését is. 2014. február 17. napjától hat éves időtartamra dr. Székely Ákos lett kinevezve a Büntető Kollégium vezetőjévé.

A Közigazgatási – Munkaügyi Kollégium kollégiumvezetőjévé 2012. augusztus 5. napjától hat éves időtartamra dr. Kalas Tibor kollégiumvezető lett kinevezve. A Közigazgatási – Munkaügyi Kollégium Munkaügyi Szakágát 2012. október 1. napjától hat évre szóló kinevezéssel dr. Tálné dr. Molnár Erika kollégiumvezető-helyettes vezeti.

A Polgári Kollégium vezetését 2014. március 1. napjától hat éves időtartamra – továbbra is – dr. Wellmann György látja el. A kollégiumon belül dr. Török Judit kollégiumvezető-helyettes a gazdasági szakág tevékenységét is irányítja.

2014. április 1. napjától hat éves időtartamra a főtitkári feladatokat dr. Eröss Monika kúriai bírónak, a főtitkár-helyettesi feladatokat dr. Suba Ildikó kúriai bírónak látja el.

2014. év folyamán nem történt változás a tanácselnökök személyében.

4. A Kúria ügyforgalmi helyzete

A Kúria szakmai kollégiumaihoz évente több ezer, döntő hányadában felülvizsgálati ügy érkezik. 2014-ben 7709 ügy érkezett, lezárult 7959. A jelentős leterheltséghez képest az ügyek túlnyomó többsége egy éven belül, jelentős része hat hónapon belül befejeződik.

5. A bírák értékelése és képzése

A bírák teljesítményének mérésére a havi egyéni bírói statisztikai adatszolgáltatás alapján történik. A statisztikai adatlapon feltüntetésre kerül, hogy a tanácselnök/bíró hány ügyben elnökölt, hány ügyben adott elő, hány ügyben volt szavazó nyilvános ülésen, illetve tanácsülésen. Az adatlapon az is feltüntetésre kerül, hogy a fentieket a saját tanácsában, vagy más tanácsban végezte. A számadatokra pontszámítás is történik: az elvi jelentőségüként jelzett ügyek hármas szorzóval, a különösen munkaigényesnek jelzett ügyeket kettes szorzóval kell figyelembe venni az 1/2012. számú elnöki utasítás értelmében. Ezen túlmenően az adatlap tartalmazza a Kollégium elvi munkájában való részvételre vonatkozó adatokat is.

Bíráink szaktudását és szakismeretét oktatóként is hasznosítják, hisz jelentős számban előadóként működnek közre a MIA által szervezett oktatásokon. 2014. évben 34 bíró tartott előadást a MIA képzésein, ahol közel 40 előadás és szakmai konzultáció megtartásával segítette a képzésen résztvevők felkészítését. Emellett számos esetben tartanak a „civil szakma” részére is előadásokat, konzultációkat.

6. A Kúria ítélező tanácsai; az Önkormányzati Tanács működése

A Kúria ítélező tanácsai három kollégiumban, a Büntető, a Közigazgatási-Munkaügyi és a Polgári Kollégiumban látják el tevékenységüket. Az utóbbi két kollégium két-két szakágra, a közigazgatási és munkaügyi, illetve a polgári és gazdasági szakágra oszlik. A közigazgatási és a polgári szakágot a kollégium vezetője, a munkaügyi és a gazdasági szakágot a kollégiumvezető-helyettes irányítja.

2014-ben a Kúriára önkormányzati rendeletek vizsgálatával kapcsolatban 66 ügy érkezett, amelyek közül a kormányhivatali kezdeményezés a korábbiakhoz képest arányában kevesebb volt (minden bizonnyal a választási év miatt). Összehasonlításként 2013-ban 76 ügy, 2012-ben pedig 86 normakontroll indítványt vett a Kúria lajstromba (a 2012-es év magában foglalja az átmenet miatt az Alkotmánybíróságtól áttett közel 40 ügyet is).

Az Önkormányzati Tanács 2014-ben 68 döntést hozott (az előző évből áthúzódó ügyek miatt kettővel meghaladja az adott évi érkezést), 2013-ban ebben az ügyszakban 54 döntés született.

A 2014-ben meghozott 68 döntésből 46 ügyben született érdemi határozat, 22 ügy érdemi vizsgálat nélkül elutasításra került. A 46 ügyből a Kúria mindösszesen 8 indítványt utasított el, a pozitív és negatív normakontroll kezdeményezések nagy része sikeres volt (a törvényellenesség megállapításra került). Viszonylag magas a törvényen alapuló jogalkotói feladat elmulasztásának megállapítása, a 38 törvényellenességet megállapító ügyből 14 ügyben mulasztás került megállapításra.

A 2014-ben meghozott 68 döntésből 16 bírói kezdeményezésre, 3 pedig ombudsmani kezdeményezésre született, a többi ügy alapját a kormányhivatali kezdeményezés adja (részben áthúzódó ügyek a 2013-as évből).

A nem érdemi, eljárást megszüntető döntések tekintetében kirajzolódni látszik egy olyan tendencia, hogy magának a Kúria eljárásának a kezdeményezése a rendelet újragondolására készíti az önkormányzatokat (s adott esetben módosítással, hatályon kívül helyezéssel, vagy épp a rendelet megalkotásával az önkormányzat megszünteti a törvénysértést).

Az ügyek érdemét tekintve a negatív normakontroll köréből több ügy is érintette (quasi „sorozatper”) a köztemetőkre vonatkozó 2012. január 1. és 2012. május 14. közötti időszakra irányadó telekadó-fizetési kötelezettséget (lásd pl.: Köf.5.034/2014/5. számú határozatot). Ezekben az ügyekben megnyugtató és végső döntést a Kúria Önkormányzati Tanácsa hozott, egyben egységesítve a bírói gyakorlatot. A pozitív normakontroll során pedig „sorozatper”-típusúnak tekinthető, hogy az önkormányzatok több esetben nem tettek eleget a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 45. § (6) bekezdésében foglalt jogalkotási kötelezettségüknek és nem alkották meg a háztartási szennyvíz elszállításával összefüggő rendeletüket (lásd pl. a Köm.5.013/2014/3. számú határozatot). Az Önkormányzati Tanács mulasztást állapított meg.

Formai változás az, hogy 2014. január 1-től az Önkormányzati Tanács határozatait abban a formában szerkeszti, amelyet a Kúrián felállított joggyakorlat-elemző munkacsoport (2013.El.II.JGY.1.1-2, az összefoglaló vélemény elérhető a Kúria honlapján) dolgozott ki a kúriai határozatok jövőbeli modernizált, egységes megújításának igényével.

7. A Kúria jogegységi tevékenysége

A Kúria négy törvényben nevesített jogegységi eszközzel rendelkezik: a jogegységi határozat, az elvi bírósági határozat és elvi bírósági döntés, a kollégiumi vélemény és új eszközként a joggyakorlat-elemzés. A teljes eszköztárat érintő stratégiai célkitűzés, hogy **időről-időre sor kerüljön a joggyakorlat egysége érdekében alkalmazott eszközök hatékonyságának, alkalmazásának felülvizsgálatára.**

A joggyakorlat-elemzésnek – figyelemmel a nagy tömegű, jogerősen lezárt ügy elemzésére – **inkább az lehet a szerepe, hogy empirikus alátámasztást nyújtson a jogegységesítéshez,** az objektív teleologikus jogértelmezéshez, vagy akár a jogalkotás kezdeményezéséhez. A jogegységi mechanizmusok működésbe hozása mellett a joggyakorlat-elemzés elősegítheti az ítélezés színvonalának emelését azáltal, hogy egy-egy vizsgált jogterületen világossá teszi azokat az elvi és értékbeli alapokat, amelyekre a gyakorlatnak támaszkodnia kéne.

2014. évre az alábbi nyolc vizsgálati tárgykörben állítottam fel joggyakorlat-elemző csoportokat:

- 1) Védői jogok a bírósági eljárásban
- 2) Határozatszerkesztés
- 3) Szakértői bizonyítás vizsgálata
- 4) Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága kölcsönszerződéseknél

- 5) A párhuzamosan megindított szerződés érvénytelenségének megállapítása és a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perek anyagi- és eljárásjogi kérdései
- 6) A Kormánytisztviselői Döntőbizottsági határozatok bírósági felülvizsgálata
- 7) A kisajátítási ügyek ítélkezési gyakorlata
- 8) Közigazgatási perjog

Az egy-egy jogterületre koncentráló elemző csoportok mellett **ítélkezési szakágakon átívelő csoportként működött** a szakértői bizonyítás kérdéseit vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport.

A 2014-es év jelentősebb jogegységi határozatai közül kiemelt figyelmet érdemel:

- Az **1/2014. KMJE** jogegységi határozat, melynek tárgya a korábban hozott jogegységi határozatok felülvizsgálata volt, az időközben megváltozott jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel. A jogegységi tanács a Legfelsőbb Bíróság által hozott, a társadalmi szervezet bírósági nyilvántartásba vételéről szóló **4/2005. számú**, a pártok társadalmi szervezetként történő tovább működéséről szóló **1/2006. számú**, a közhasznú szervezetet létesítő okirat tartalmáról szóló **4/2006. számú** és az alapítvány kezelő szervének kijelöléséről szóló **5/2006. számú közigazgatási jogegységi határozatokat hatályon kívül helyezte**, azok e jogegységi határozat közzétételétől nem alkalmazhatók. A felsorolt jogegységi határozatokat - melyek a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot kívánták támogatni – **a jelentősen megváltozott jogszabályi környezet miatt** kellett hatályon kívül helyezni (új Polgári Törvénykönyv, 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek támogatásáról).
- Az **1/2014. PJE** jogegységi határozat, amely az új Polgári Törvénykönyv 2014. március 15-i hatályba lépésére figyelemmel felülvizsgálta a Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria által korábban hozott valamennyi polgári és gazdasági jogi tárgyú jogegységi eszközt, és döntött arról, hogy az adott jogegységi eszközök közül melyek azok, amelyeket az új Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadónak tekint. Ez azt jelenti, hogy a megfelelőnek tekintett iránymutatásban található jogszabályi hivatkozás alatt – mivel az már egy hatályon kívül helyezett jogi normára utal – értelemszerűen az új Ptk.-ban található, tartalmilag azonos jogszabályhelyet kell érteni. Annak, hogy egy iránymutatás az új Ptk. alkalmazása körében **nem irányadó, alapvetően kétféle oka van:**
 - 9) az új Ptk. rendelkezése **eltér** az elvi iránymutatásban alapul vett korábbi rendelkezéstől;
 - 10) az iránymutatás szövegszerűen vagy tartalmilag **beépült** az új Ptk.-ba, fenntartása tehát ezért szükségtelen.

A „beépültnek” tekintett iránymutatások indokolásában található érvek, jogi okfejtések a továbbiakban is felhasználhatók, idézhetők. Emellett a Polgári Kollégium arról is döntött, hogy melyek azok a jogegységi eszközök, amelyeket az új Ptk. hatályba lépésétől függetlenül, tehát **a régi Ptk. és más, hatályon kívül helyezett jogszabályok alapján elbírálandó ügyekre nézve is meghaladottnak tekint.**

- A **2/2014. PJE** jogegységi határozat, amely a **deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések** egyes rendelkezéseinek - a 6/2013. PJE által el nem bírált - **tisztességtelensége** tárgyában született, és a következő rendelkezéseket tartalmazza.
 - i) **Az árfolyamváltozás kockázatának a fogyasztóra történő telepítése** – mint szerződéses tartalom – **önmagában nem tisztességtelen**. Ez ugyanis a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége tehát nem a tartalma miatt, hanem csak akkor állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára a tartalom a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető.
 - ii) **Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezés** akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve; tételes meghatározás elve; objektivitás elve; ténylegesség és arányosság elve; átláthatóság elve; felmondhatóság elve; szimmetria elve).
 - iii) A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különnemű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok, mint átszámítási árfolyamok helyett a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel, mindaddig, amíg kógens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.

A jogegységi határozatban foglalt elvi tartalomra a jogalkotó is reagált, elsőként a **2014. évi XXXVIII. törvény** elfogadásával, amely egyfelől a különemű árfolyamok alkalmazását tisztességtelennek minősítette, az egyoldalú szerződésmódosítások körében pedig megdönthető vélelmet állított fel az egyoldalú kamat-, díj- és költségemelés lehetővé tevő rendelkezések tisztességtelenségére vonatkozóan. E vélelem megdöntésére a szerződéses kikötést alkalmazó pénzügyi intézmények polgári peres eljárást kezdeményezhettek. Ezt követte a **2014. évi XL. törvény**, amely a semmis kikötések alapján folyósított kölcsönök elszámolásának elveit és részletszabályait rögzíti.

- A **3/2014. PJE** jogegységi határozat, amelynek értelmében **mérsékelt összegű felügyeleti illeték** megfizetésére kell kötelezni a törvényességi felügyeleti eljárást megszüntető végzésben azt a céget, amely a 2006. évi V. törvény (Ctv.) 80.§ (1) bekezdésének b) pontja szerint a cégbíróság felhívásában megjelölt **törvénytértő**

állapotot nem vitatja, és ezt az előírt határidőben megszünteti, illetve a törvényes működését helyreállítja.

A 2014-ben megalkotott kollégiumi vélemények közül a következőket emelem ki:

- A **2/2014. (VII.7.) BK vélemény**nt, amely a *közfeladatot ellátó személy fogalmát pontosítja a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény rendelkezéseinek értelmezésével. Ha az igényvezérelt személyszállítás (pl. személytaxi) közszolgáltatásként valósul meg, akkor a személytaxi szolgáltatást végző is közfeladatot ellátó személy.*
- Az **1/2014. (II.10.) KMK vélemény**nt, amely a **felülvizsgálati kérelem előterjesztésének a munkaügyi perekben irányadó, módosított szabályairól** szól.
- A **4/2014. (VI.23.) KMK vélemény**nt, amely a Polgári perrendtartás **közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó szabályainak egységes értelmezése** érdekében született. A kollégiumi vélemény kimondja, hogy amennyiben a keresetlevél csupán kérelmet tartalmaz a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztésére, azonban nem jelöli meg annak okait, illetve az azt alátámasztó bizonyítékokat sem tartalmazza, úgy a kérelem hiányos. A Pp. vonatkozó rendelkezésben írt nyolc napos elbírálási határidő azonban nem eredményezheti a hiánypótlási eljárás mellőzését. A Polgári perrendtartás ilyen típusú döntési határidőket több helyen rögzít, amennyiben viszont a hiánypótlási felhívás mellőzését rendeli, úgy azt külön ki is mondja. Kifejezett rendelkezés hiányában azonban a bíróság döntésére nyitva álló határidő hiányos kérelem esetén olyan módon érvényesül, hogy a határidő a hiánypótlás teljesítését követően vagy a teljesítésre biztosított határidő elteltét követően veszi kezdetét.
- Az **1/2014. (VI.30.) PK vélemény**nt, amely a perorvoslati bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatának vizsgálatára felállított joggyakorlat-elemző csoport által feltárt jogalkalmazási problémákból kiindulva **iránymutatást ad az ítélet hatályon kívül helyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről.**

8. A Kúria pénzügyi helyzete

A Kúria és az üzemeltetésében lévő Balatonszemesi Üdülő 2014 évi kiadásaira az elemi költségvetésben **2.788,1 millió Ft került jóváhagyásra**, amely 3,3%-kal volt több az előző évi értéknél. A beszámolási időszakban a költségvetési kiadások egyenlegében 180,6 millió forint előirányzat növekedés következett be, így az éves gazdálkodás során **2.968,7 millió Ft állt rendelkezésre**. Az év folyamán, a törvényes kereteken belül és az igények figyelembe vételével kormányzati, irányító szervei és intézményi hatáskörben került sor előirányzat módosításokra. Az így rendelkezésre álló pénzügyi keretek, az egyes kiemelt előirányzatokat terhelő kiadási teljesítésekhez megfelelő fedezetet biztosítottak.

9. Az ÁROP-1.2.18/-2013 szervezetfejlesztési projekt keretében kitűzött célok megvalósítása

A szervezetfejlesztési folyamat a működés széles spektrumát ölelte fel. Az egyes beavatkozási területekhez kapcsolódóan több alprojekt valósult meg. Korszerűsítettük a Kúria honlapját, kommunikációs tréningen vettek részt az ügyfelekkel kapcsolatot tartó igazságügyi alkalmazottak. Intézkedési terv született az egy éven túli ügyek arányának csökkentésére. Megtörtént az elnöki ügyvitel átalakítása, megkezdődött a határozatszerkesztés optimalizálása. Ügyfél-elégedettségi kérdőívet dolgoztunk ki, megvalósult a CAF 2013-as modellen alapuló szervezeti önértékelés, amelynek középpontjában a belső és külső kommunikáció fejlesztése áll.

Terv készült a bírák munkáját segítő igazságügyi alkalmazottak optimális létszámáról és összetételéről. 2014-ben hét főtanácsadó segítette a bírói tanácsok munkáját. A megfelelő főtanácsadó szakemberek megtalálását segíti a Kúria gyakornoki programja. Egyszerre kb. 10 doktorandusz hallgató működik a Kúrián. Az állam-és jogtudományi doktori iskolákkal együttműködésben olyan, intézményesített kapcsolatrendszer kiépítését tűztük ki célul, amely elősegíti az elmélet és a gyakorlat szoros, gyümölcsöző együttműködését oly módon, hogy a programba felvételt nyert doktoranduszok a tanácsra kiosztott ügyekben felmerülő – lehetőleg a kutatási témájukhoz kapcsolódó – jogkérdésekben kutatást végeznek, tudományos szakvéleményt adnak. A gyakornokok tudományos kutatás céljából – elnöki engedéllyel – hozzáférést kapnak a kúriai határozatok adatbázisához, illetve a bírakkal történő konzultációra is lehetőség nyílik. Az első, teszt jellegű gyakornoki programra jelentkezett doktorandusz hallgatók pályázatait 2014. február 25-én bírálta el a doktori iskolák, valamint a Kúria képviselőiből álló bizottság. Az együttműködés első évének eredményeit az állam-és jogtudományi doktori iskolák vezetőivel, valamint az első „turnusban” részt vett doktoranduszokkal és a munkájukat felügyelő kúriai bírakkal 2014. december 3-án közös tanácskozás keretében értékeltük.

10. Záró gondolatok

A Curia 1896-ban a Ferenciek teréről áthozta ide, a Kossuth téri Igazságügyi Palotába régi jelszavát: «justitia regnorum fundamentum», a Curia tagjai pedig áthozták magukkal kötelességérzetüket, önfeláldozó munkásságukat. Egész bírói működésük során azon igyekeztek, hogy azt a tekintélyt, melyet a Curiának a régi épületben szereztek, az új épületben is ne csak megtartsák, hanem még növeljék is.